

PETRI TAMMINEN

SINUA SINUA

© Petri Tamminen ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

Kuvat: Petri Tammisen arkisto

ISBN 978-951-1-50044-5

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

ISTUIMME pöydän ääressä vastakkain ja sitten sohvilla vierekkäin. Lattialla makasimme vierekkäin ja sängyllä vastakkain. Silloin puhelin soi. Hän päräsi, vapisi kauttaaltaan, oli pärissyt jo riisuessaan. Kun kysyin kuuluiko se asiaan, hän sanoi että kuumetta, kolmekymmentäkahdeksan ja puoli. Se jäi mieleen. Mutta puhelin soi aina vain, niin syyttävästi, että nousin vastaamaan.

Siellä oli Mari.

”Just meinasin lopettaa”, hän sanoi.

”Ei se mitään”, minä sanoin.

”Missä sä olit?”

”Tuolla vaan”, sanoin ja katselin yksiötäni ja sitä vierasta ihmistä, joka makasi sängylläni. Hän piti kämmeniä korvillaan. Silmät kiinni. Muistelin hetken nimeä, Minna.

”Onks siellä joku”, Mari keksi, mistä?

”Höpsistä.”

”Sulla on siellä joku.”

”Höpöhöpö.”

”No sano sitten”, Mari mietti, ”sano pillu.”

Naurahdin.

”Joo siellä on joku.”

Kumma juttu, en kehdannut sanoa sellaista ääneen vieraan ihmisen kuullen vaikka se vieras makasi alasti sängylläni. Ja painoi niitä kämmeniä korvilleen. Juuri se hänen hienotunteinen eleensä taisi ujostuttaa minua.

Muistan myös, etten osannut silloin parikymppisenä ajatella, että minulla olisi joku, vaikka oli näköjään jo kaksikin: Turussa yksi ja siellä Pispalan yksiössäni nyt toinen.

Sanoin Marille, että tulisin aamulla ensimmäisellä junalla Turkuun ja että kaikki järjestyisi. Se nauratti Maria mutta ei iloisesti, ja siihen puhelu päättyi. Kun laskin luurin, Minnaakin uskalsi taas liikkua. Hän nousi.

Ja pukeutui.

Ja lähti.

Mutta heilautti sentään kadulta kättään, hyvin herttaisesti, kun katselin ikkunasta hänen menoaan.

Sekin viehättävä kädenheilautus on jäänyt mieleen, siitä huhtikuisesta illasta kauan sitten.

”Turku, helvetin kylmä”, Mari lausui aamulla. Mutta oli kuitenkin asemalla vastassa. Käytiin ostamassa viinerit ja ajettiin bussilla katsomaan merta, vadelmaviinerit, sen muistan, mutta puheitamme en.

Siellä Ruissalossa meidän on täytynyt se sopia, että matkustaisimme toukokuussa Prahaan ja menisimme siellä kihloihin.

Olimme nuoria.

PRAHA näytti kasarmialueelta, kaupungin keskusta sen kasarmien esikunnalta. Hotellihuone oli kuin esikunnan päiväytäjän tupa, niin karu että nauratti. Otin huoneesta kuvan. Olin saanut kameran ylioppilaslajaksi äidiltä ja kuvannut kaikkea eteeni osuvaa siitä lähtien kun pääsin armeijasta.

Kihlajaislounaalla valkoisten pöytäliinojen ravintolassa tilasin konjakin, elämäni ensimmäisen. Tarjoilija toi sen jalkapallon kokoisessa lasissa, jota hän lämmitti kynttilän yllä. Juhlallisesti. Lasin pohjalla heilahteli tilkka. Juuri siitä juhlallisuudesta huomasin, että ravintolan tarjoilijat, isäni ikäiset miehet, naureskelivat meille nuorille. Siinä kalliissa ravintolassa, meille halvassa.

Kun palasimme juhlalounaalta hotelliin, huomasin ovella jännittävän pariskunnan. Näppäsin heistä kuvan kihlajaisemme ja tulevan pitkän yhteiselämämme symboliksi. Vasta aulassa selvisi, että hotellissa oli meneillään kuvaukset, 1900-luvun alun asuihin pukeutuneita avustajia seisoi käytävän täydeltä.

Matkan viimeisenä aamuna lähdin katsomaan Rosy Luxemburgovéa, katua jolla Saarikoski kuusikymmentäluvulla asui. Katu oli lyhyt, kävin sen kaikissa taloissa ja laskin portaita. Saarikoski oli kirjassaan kertonut, että hänen kerrokseensa portaita kertyy kahdeksankymmentäkahdeksan ja että tasan-teelta vasempaan ja suoraan ovele.

Löysin talon ja rapun, johon kuvaus täsmäsi.

Oven takana imuroitiin. Rentouduin arkisesta äänestä niin että soitin kelloa, mutta heti kun imuri sammui, aloin jännittää, ja kun ovi avautui ja ovesta kurkkasi pieni harmaa rouva, tajusin kuinka kummallisella asialla olen.

Selitin asiani kiireesti, ja puhuin sen vuoksi sekavasti ja pitkään.

Rouva katseli minua lempeästi, se katse on jäänyt mieleen, samoin kuin se että hän ymmärsi englantia ja puhui sitä paremmin kuin minä. Rouva arveli, että kulman takana kirjakaupassa suomalainen runoilija saatettaisiin muistaa, ja hän nappasi naulakosta villatakkinsa ja lupasi lähteä kanssani kysymään.

Ilahduin, ehdotuksen käytännöllisyys sai sen mielettömyyden tuntumaan sivuseikalta.

Kirjakaupassa kuuntelin sivusta, kun rouva selosti asiaamme. Vasta nyt huomasin, kuinka vanha hän oli. Kirjakauppias vilkuili minua epäluuloisesti. Hän ei tuntunut muistavan siinä samassa korttelissa 1960-luvulla asunutta suomalaista runoilijaa.

Kadulla kiitin rouvaa kädestä pitäen.

Hotellille palatessani näin Kampan puiston reunalla nuoren naisen ja jäin odottamaan, että hän kävelee kuvasommitelmaani. Kun hän ei kävellyt, menin ja esittäydyin ja osoitin kameraani ja kysyin, voisiko hän kulkea kujaa pitkin valoon. Minulla oli sen Rosy Luxemburgoven käyntini jäljiltä ilmeisesti tarvetta uusiin omituisuuksiin.

Naista nauratti, hyväntuulisesti, ikään kuin hän olisi odottanut jotakin juuri tällaista, ja hän kääntyi ja kulki kujan päästä päähän. Mutta ei keskeltä vaan kohdasta, jota hän muutenkin olisi kulkenut, sen hän sanoi erikseen.

Kymmenen minuuttia myöhemmin erosimme kirjeenvaihtoystävinä: Friends Forever. Hän katosi puistokäytävän päähän, ja minä jäin penkille istumaan ja tutkimaan sitä hänen osoitettaan.

Löysin sen kartalta.

Tämä on tämä hetki, muistan ajatelleeni.

Ja kävelin sitten Mělnickálle ja nousin kivitalon kolmannen kerrokseen ja soitin ovikelloa. Kun ovi avautui, hän nauroi taas heti, ilman minkäänlaista hämmennyksen tai säikähdyksen väli-ilmettä.

Mentiin keittiöön, hänellä oli tiskit kesken, istuin ja katselin, kun hän tiskasi, ja kuuntelin kun hän puhui kaukojunien vessoista, hän oli siivonnut niitä sen aamun ja aamuyön. Kun astiat oli kuivattu, hän leikkasi omenapiirakasta palan ja toi sen eteeni pöydälle. Pöytäliinalle paistoi aurinko, tomusokeri leijaili kirkkaudessa.

Alhaalla kadulla jouduin hetken oikein miettimään, missä kaupungissa se katu kulki.

Palasin jokivartta sillalle.

Ja sillan yli keskustaan.

Ja keskustan katuja hotellille.

Ja nousin toiseen kerrokseen, huoneeseen jossa Mari minua odotti.

Ja kerroin hänelle, että asiani olivat nyt hieman muuttuneet.

Niin kuin en olisi elänyt tätä elämää lainkaan. Vaan näytelmää, jossa saattoi tapahtua mitä tahansa, kamaliakin asioita. Kunhan niitä ei tapahtunut minulle.

Kolme tuntia myöhemmin istuimme Finnairin koneessa kihlauksemme purkaneina. Vasta Helsinki-Vantaalta Mari pääsi omaan suuntaansa. Ja minä omaan suuntaani. Jota jouduin taas hetken miettimään. Otin bussin kotiini Tamperelle.

Kun 33 vuotta myöhemmin tapasin Marin seuraavan kerran, sattumalta lääkärikeskuksen käytävällä, hän vaikutti onnelliselta. Olin kuullut hänestä ja tiesin, että hän oli opiskellut lääkäriksi ja mennyt naimisiin ja saanut lapsia. Mutta aina olin kuitenkin epäillyt, että kaiken sen minkä hän rakensi, hän joutuisi rakentamaan tuhotun nuoruuden raunioille.

Olin liioitellut. Kaikesta näki, että Mari voi hyvin.

Aivan erityisesti mieleeni jäi yksi ystävällinen ele.

Satuin ottamaan käsidesiä seinän automaatista juuri sillä hetkellä, kun Mari tunnisti minut, ja kun hän sitten lähti tulemaan kohti käsi ojossa, ravistelin nolona sitä märkää kätäni.

Mutta Mari sanoi: ”No minä kans”, ja hän meni ja otti käsidesiä ja ojensi märän kätensä.

Tämän ystävällisen eleensä jälkeen Mari ryhtyi kertomaan minulle elämästään, purjehdusretkistään ja oopperaharrastuksesta ja kaukomatkoistaan. Se olisi kuulostanut minusta varmasti kerskailulta – ja se kerskailu surulliselta – jos hänen